

Som träden för skogen

Cecilia Modig var med och grundade SocialPolitik 1994. För att de människor allt handlar om skulle få en röst i debatten, garantera underifrånperspektivet.

Lika självklart som de generella strukturerna.

Text: Cecilia Modig | [Prenumerera](#) | Krönika i [SocialPolitik nr 2 2014](#)

”Människor formas av sina omständigheter och formar själva sina omständigheter” så skrev en gång författaren Arnold Ljungdal. Det är en bra utgångspunkt för att diskutera det sociala arbetets mening och innebörd. Socialt arbete kräver kunskap och engagemang för enskilda människors livsvillkor. Och det kräver kunskap och engagemang om hur man kan bistå och stärka människor att själva forma sina omständigheter och använda sina rättigheter.

När välfärdsstaten och socialförsäkringssystemen konstruerades i mitten av förra seklet var det utifrån insikten om hur fattigdom och otrygghet kan – om inte helt avskaffas – så ändå nästan försvinna med ett väl genomtänkt socialt skyddsnät. För ur fattigdom växer missbruk, våld, sjukdom, vanmakt och självförakt. Enskilda mänskors sociala problem skulle försvinna nästan helt. Kvar skulle finnas någon liten ”restgrupp” som skulle tas om hand av socialtjänstemän, reformeras som personer och vårdas på isolerade anstalter på natursköna platser lång borta från de skötsamma arbetarna.

Men restgruppen blev inte så liten som man hade hoppats. Forskare och debattörer började ifrågasätta skyddsnätets kvalitet. Välfärden var ofärdig hävdade socialläkaren **Gunnar Inghe** och diskussionen handlade om vilka förbättringar som måste ske och hur snabbt. För socialarbetarna var, nu som då, sambandet mellan de generella välfärdssystemens bärkraft och

antalet klienter på socialkontoren uppenbar. Det fanns en iver att påverka och förbättra.

Sen kom den ekonomiska krisen på 90-talet. Velfärdssystemen drabbades och tryggheten minskade.

Nya politiska vindar gjorde en dygd av nödvändigheten. De gamla motargumenten från den tid när velfärdsstaten byggdes upp, återkom med förnyad kraft. Då varnade man för den "understödstagaranda" som skulle skapa lättja och ansvarslöshet hos folket. Nu kallade man socialförsäkringar för "bidrag" och talade sig varm för individens eget ansvar.

Jag minns ett möte för några år sedan där förhållandena i ett fattigt och nedgången bostadsområde diskuterades. Där fanns ingen fritidsgård, gatubelysningen fungerade inte, ingenting växte på den leriga marken. Frivilligorganisationer försökte göra insatser genom tillfälliga projekt. Kommunens representant svarade indignerat på kritiken: "Jag är så trött på den där "någonannan-ismen", att det alltid är någon annan som ska göra någonting. Jag tycker att det är viktigt att invånarna själva tar ansvar. Att ställa krav på människor är att visa dem respekt."

Jag kunde inte låta bli att tänka på de stackars människorna i det fina villasamhället strax bredvid. Hur kränkta och omyndigförklarade måste de inte känna sig över att någon annan anlägger deras parker, ordnar gatubelysningen och öppnar fritidsgårdar för deras barn. Det är alltid på fattigt folk, flyktingar och barn som man ska "ställa krav".

Idag är man noga med att ställa krav på den som söker ekonomiskt bistånd. Blanketterna är många, villkoren svårbegripliga och mera ogenomträngliga än det finstilta från försäkringsbolagen. Gör man fel får man avslag.

Jag var med i den grupp som för 20 år sedan startade utgivningen av SocialPolitik. Varför? Jag kan förstås bara svara för mig själv.

Därför att jag ser sambandet mellan å ena sidan velfärdssystemens uppbyggnad och samhällets organisering och å

andra sidan antalet klienter i socialtjänsten och deras villkor.

Därför att jag tror att den kunskap och de erfarenheter som finns hos dem som befinner sig längst ned i samhället behövs för att kunna förändra de generella systemen.

Det finns ett uttryck: "att inte se skogen för bara träd". Det betyder att inte kunna lyfta blicken från enskildheterna och därför inte kunna se sammanhang. Men perspektivet blir lika begränsat för den som inte ser träden för bara skog.

En tidning, som förmår att se både träden och skogen, var – och är – viktig för alla som bryr sig det minsta om samhället och människorna som bor där.

ceciliamodig[at]hotmail.com

Cecilia Modig

Cecilia Modig är pensionär, ordförande i Mind-för psykisk hälsa, medlem i Barnombudsmannens expertråd.